

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРАГМАТИЧЕСКОГО КОМПОНЕНТА ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ В ПРОЦЕССЕ ТЕКСТОТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Святогоров Игорь Анатольевич

аспирант кафедры украинского языка и литературы

Национальный университет «Черниговский колледж» имени Т. Г. Шевченко

В статье проанализирована реализация прагматического компонента публицистических текстов в процессе текстообразующей деятельности студентов. Автором рассмотрена роль вербального компонента в достижении прагматической цели публицистики, раскрыта структура прагматики текста на нескольких уровнях: фонографическом, лексическом, синтаксическом и текстовом. Обращено внимание на необходимость изучения слова как компонента речевой деятельности. Текстообразующая деятельность студентов определена как процесс создания смысловых коммуникативных единиц (от отдельного предложения до целого текста), грамматическая и композиционная структура которых мотивированная стилем и жанром.

Ключевые слова: прагматика; прагматический компонент; публицистический текст, текстообразующая деятельность.

Отримано редакцією 19.05.2019 р.

УДК 373.3.34.015.3.613.(480)

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-2-40-117-124

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ФІНЛЯНДІЇ

Карпусь Ольга Сергіївна

аспірантка кафедри педагогіки

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

e-mail: olgaamour@i.ua

ORCID ID: 0000-0003-0176-5681

У статті розглянуто нормативно-правові засади здоров'язбережувального виховання школярів Фінляндії. З'ясовано, що прийняття здоров'язбережувальних законів, проектів і програм спричинило зміни пріоритетних напрямів в освіті та вихованні в багатьох країнах світу. У загальноосвітніх школах Фінляндії під час здоров'язбережувального виховання адміністрація шкіл керується низкою законів, що є важливою частиною Конституції Фінляндії. У статті зроблено аналіз основних статей нормативно-правової бази здоров'язбережувального виховання у фінських загальноосвітніх школах, які мають важливий вплив на освітній процес.

Ключові слова: здоров'язбережувальне виховання, здоровий спосіб життя, нормативно-правові засади, школярі, загальноосвітні школи, Фінляндія.

Постановка проблеми. Питання здоров'я людини, здорового способу життя в умовах сучасного стану екології, форм і засобів утримання чи досягнення здоров'я кожного члена суспільства цікавить дослідників усього світу. З метою формування, зміцнення та збереження здоров'я в багатьох країнах світу створюються мережі шкіл здоров'я, вводяться тематичні предмети, упроваджується здоров'язбережувальне виховання в заклади дошкільної, початкової, загальної середньої та вищої освіти тощо. Одним із найважливіших завдань здоров'язбережувального виховання школярів є формування здорового способу життя як ключового чинника збереження здоров'я нації. У переважній більшості європейських країн питання здоров'язбережувального виховання школярів вирішується на державному рівні. У загальноосвітніх школах Фінляндії здоров'язбережувальне виховання підкріплене Конституцією Фінляндії. А тому в межах нашого дослідження вважаємо за доцільне зосередитися на нормативно-правових засадах здоров'язбережувального виховання школярів у Фінляндії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У міжнародному огляді політики Фінляндії «Здоров'я для всіх», опублікованому в 1991 році, відзначається, що розроблення політики здійснювалося переважно Міністерством соціальних справ і охорони здоров'я. Вивченням нормативно-правового забезпечення здоров'язбережувальної освіти в загальноосвітніх школах Фінляндії займалися такі дослідники: Г. Ванханен, К. Леппо, М. Коскінен, В. Сеппо та інші.

Останніми роками актуалізувалися дослідження, спрямовані на зміцнення здоров'я,

зокрема в межах програм, які фінансуються Фінською Академією. Міністерство соціальних справ та охорони здоров'я Фінляндії також відіграє важливу роль у фінансуванні досліджень. Протягом багатьох років внесок Міністерства соціальних справ та охорони здоров'я включав інвестиції в «центри передового досвіду» в Інституті УКК і в університетах Ювяскюля, Куопіо і Тампере [1; 2].

Серед українських науковців, які досліджували проблеми становлення та правове підґрунтя здоров'язбережувального виховання в європейських країнах, слід зазначити О. Єжову, А. Бесєдіну, Т. Бережну, Т. Бойченко та інших. Предмет наукового інтересу дослідників становили закони, постанови, накази, резолюції, концепції, декларації, потрібні для встановлення законності, відповідності, проведення аналізу та складання висновку щодо здоров'язпрямованої діяльності в освітній сфері.

Формулювання мети статті. Метою статті є висвітлення нормативно-правових засад здоров'язбережувального виховання школярів у Фінляндії. Фінська система зміцнення здоров'я і здоров'язбережувального виховання в школах є недостатньо дослідженою у вітчизняному науковому просторі, що зумовлює необхідність вивчення законів про здоров'язбереження.

Виклад основного матеріалу. Фінляндія дуже відповідально ставиться до питань здоров'язбереження населення та соціальних питань. Завдяки цьому в країні вдало впорядковується політика охорони здоров'я, налагоджується економіка та інші сфери.

Зміцнення здоров'я у Фінляндії відбувається на основі низки законодавчих актів, які:

- визначають основні конституційні права населення на зміцнення здоров'я;
- устанавлюють обов'язок первинної медичної допомоги сприяти здоров'ю;
- забезпечують великий обсяг, високі повноваження та визначають витрати для

Міністерства соціальних справ та охорони здоров'я;

- визначають основні обов'язки Міністерства освіти та місцевих органів влади;

– приділяють особливу увагу проблемам зловживання тютюном, наркотиками та алкоголем.

Розглянемо детальніше нормативно-правову базу здоров'язбереження у Фінляндії. У главі 2 «Основні права і свободи» Конституції Фінляндії (Розділ 190 «Право на соціальне забезпечення») зазначається, що державні органи управління мають забезпечити для кожного члена суспільства адекватні соціальні та медичні послуги і сприяти здоров'ю населення [1].

У наступному документі «Закон про первинну медичну допомогу» у Главі 1 «Первинна медична допомога» зазначено, що первинна медична допомога – це допомога, яка стосується всіх людей та їхнього життя в навколишньому середовищі та медична допомога для окремих осіб, а також пов'язані з нею заходи, спрямовані на підтримку і зміцнення стану здоров'я населення.

У «Законі про алкоголь» (The Alcohol Act) (Глава 1. Загальні положення, Розділ 1. Мета Закону) є положення про запобігання згубним соціальним і медичним наслідкам, що викликані надмірним уживанням алкоголю, шляхом контролю споживання алкогольної продукції. У цьому ж Законі (Глава 7. Державна алкогольна монополія. Стаття 36. Завдання Державної алкогольної монополії) стверджується, що Державна алкогольна монополія має:

1) контролювати роздрібну торгівлю і має єдині на це права, передбачені даним Законом;

2) проводити дослідження з алкоголю в тому обсязі, який більш детально прописаний Міністерством соціальних справ і охорони здоров'я, стежити за розвитком алкогольної ситуації в країні, а також надавати інформацію про несприятливі наслідки вживання алкоголю тощо;

3) щорічно подавати до Державної ради доповіді про розвиток алкогольної ситуації в країні і різноманітні заходи, які були вжиті для досягнення мети, визначеної в пункті першому [1].

Для управління завданнями, передбаченими в «Законі про алкоголь», щорічно до державного бюджету включається асигнування, що відповідає щонайменше 0,7 % щорічного доходу від податку на алкогольні напої.

Крім того, важливим документом є «Закон про заходи щодо зменшення куріння

тютюну» (The Act on Measures to Reduce Tobacco Smoking (910/1984)), а саме Розділ 1. Пункт 27 вимагає, щоб урядовий бюджет включав асигнування, що виділяють мінімум 0,45 % розрахункового доходу від акцизного збору на тютюн для запобігання курінню та забезпечення здоров'язбережувального виховання, а також для таких допоміжних заходів, як: інформаційна пропаганда, дослідження явища куріння тютюнових виробів, подальші заходи для зменшення куріння, що узгоджені з Міністерством соціальних справ та охорони здоров'я. У 2000 році асигнування становили 0,75 % від розрахункового доходу від тютюнового мита [2].

В «Указі про зменшення тютюнопаління» (Decree on Measures to Reduce Tobacco Smoking (Statute № 225/1977)) в розділі 5 зазначається, що під час організації інформаційної та освітньої діяльності, а також у підготовці навчальних програм з охорони здоров'я та інших матеріалів, спрямованих на зменшення куріння, Міністерство соціальних питань та охорони здоров'я спеціально використовує експертизу та послуги Міністерства освіти, центральних організацій місцевої влади [2]. Розділ 17 «Указу про зменшення тютюнопаління» вимагає, щоб Міністерство соціальних справ та охорони здоров'я видавало щорічний звіт про зміни в підвищенні чи зменшенні рівня куріння, оцінку впливу різних заходів на це явище та звіт про майбутні заходи щодо зменшення негативного впливу тютюну на здоров'я дітей, молоді й дорослих.

У Розділі 19 «Указу про зменшення тютюнопаління» зазначається, що заклад, призначений місцевою владою, відповідає за керівництво та координацію освітньої та інформаційної діяльності, спрямованої на зменшення куріння, а також на підготовку та прийняття рішень щодо інших обов'язків, які покладаються на місцеві органи влади відповідно до закону про тютюн.

Важливу роль у здоров'язбережувальній діяльності у Фінляндії відіграє «Закон про помірність праці» (The Temperance Work Act (828/1982)). Пункт 10 даного закону вимагає, щоб державний бюджет включав щорічні асигнування, що охоплюють мінімум 40 грошових одиниць (пенні – до 2002 року) на кожного громадянина, зареєстрованого в країні, які повинні використовуватися для запобігання несприятливим наслідкам зловживання наркотичними речовинами відповідно до щорічного плану розподілу, підтвердженого Міністерством соціальних справ та здоров'я.

Одним із найважливіших у Фінляндії вважається «Закон про охорону здоров'я» (Health Protection Act). Метою цього Закону є підтримка та сприяння здоров'ю населення та особистості, а також запобігання, зменшення та усунення факторів у житловому середовищі, які можуть становити небезпеку для здоров'я (охорона здоров'я) (Глава 1. Загальні положення. Розділ 1. Мета Закону) [1].

У «Законі про охорону здоров'я» небезпека для здоров'я означає хворобу або інше порушення здоров'я людини, виникнення чинника або стану, що може знизити рівень сприятливості життєвого середовища особи або населення.

У Розділі 4 (Вище керівництво і контроль) «Закону про охорону здоров'я» зазначено, що на Міністерство соціальних питань та охорони здоров'я покладається: вище керівництво та контроль за дотриманням цього самого Закону; планування й управління охороною здоров'я всіх членів суспільства будь-якого віку.

Особливим нормативно-правовим актом для здоров'язбережувальної політики вважається також «Фінський закон про місцеве самоврядування» (The Finnish Local Government Act (17 March 1995)). У законі зазначено, що Фінляндія поділяється на місцеві органи влади, де автономія жителів гарантується Конституцією. Повноваження місцевих органів влади щодо прийняття рішень здійснює рада, обрана резидентами. Положення про згадані ради, а також про референдуми і право мешканців брати участь, впливати на управління місцевими органами влади викладені в наступних розділах цього Закону (Глава 1. Загальні положення. Розділ 1. Муніципальна автономія). Місцеві органи влади мають сприяти добробуту і благополуччю своїх мешканців і сталому розвитку своїх автономних частин.

У Розділі 2 «Функції місцевої влади» закон вимагає, щоб органи місцевого самоврядування виконували функції, які вони вже виконували під час своєї автономії, і ті, які визначені законом. Місцевим органам влади не можуть бути надані нові функції або обов'язки,

а також вони не повинні бути позбавлені функцій або прав, крім прийняття цього законодавства. За домовленістю, місцеві органи влади можуть виконувати державні функції, крім тих, що входять до їхньої автономії [1].

Місцеві органи влади виконують функції, передбачені законом, самостійно або у співпраці з іншими місцевими органами влади. Місцеві органи влади також можуть забезпечити послуги, необхідні для виконання своїх функцій від інших постачальників послуг. Такий підхід допомагає уникати перенавантажень і стресів, що можуть призвести до порушення здоров'я різних шарів суспільства.

Основу для зміцнення здоров'я встановлює Програма Прем'єр-міністра Фінляндії (Другий уряд міністра Пааво Ліппонена (15 квітня 1999 року)). Розділ 8 засвідчує, що трудове життя, соціальна політика та політика у сфері охорони здоров'я є тісно пов'язаними між собою. Зв'язок є й між динамічним соціальним розвитком та особистими можливостями людини і її активною участю в суспільному житті. Уряд підкреслює вагомість роботи і сприяє заходам, що спрямовані на запобігання і зменшення проблем бідності, соціального неблагополуччя та накопичення стресу. Особливий наголос робиться на тому, що здоров'я населення та його поліпшення – один із основних чинників, що впливають на прийняття державних рішень. Таким чином розвиток здоров'язбережувальної роботи з усіма членами суспільства перебуває в центрі програми Уряду Фінляндії.

Конкретні заходи, описані в Програмі Прем'єр-міністра Фінляндії, включають:

- податки на прибуток, трансферти соціальних доходів, платежі та послуги, які створюють добре спроектоване та мотивувальне ціле;
- сприяння співпраці між різними гілками адміністрації для вирішення проблем знедолених верств громади з точки зору існування, праці, освіти, житла, соціальної структури, середовища проживання та потреби в послугах;
- розширення та поліпшення системи охорони здоров'я;
- збереження функціональних можливостей та загального добробуту дітей, дорослих, працівників похилого віку й забезпечення різноманітних стимулів для збереження власного здоров'я [1].

Проте головним органом, який забезпечує якість здоров'язбережувального виховання школярів, є Національна агенція освіти Фінляндії, що працює над розробленням національних базових навчальних програм для дошкільної, базової, загальної середньої освіти, базової освіти в галузі мистецтва, а також навчальні програми для підготовчого навчання, призначеного для іммігрантів, ранкові та денні заходи для дітей шкільного віку [4].

Навчальні програми визначають низку ключових цілей, зміст і політику освіти. Національні навчальні програми забезпечують міцну основу для навчання. Заклади освіти, у свою чергу, розробляють власні місцеві навчальні програми на основі національних навчальних планів. Попередній національний базовий навчальний план для базової освіти був підтверджений у січні 2004 року та введений у школах у серпні 2006 року.

Щодо здоров'язбережувального виховання учнів у загальноосвітніх школах Фінляндії в «Національному плані» зазначено, що здоров'язбережувальна освіта ґрунтується на міждисциплінарній основі. Метою такої освіти є обізнаність школярів щодо збереження здоров'я та становлення власного благополуччя. Учні повинні навчитися контролювати власні емоції, опанувати пізнавальні й функціональні навички [4]. Розуміння явища «здоров'я» як основної цінності людини є ключовим мотивом для початку здоров'язбережувального виховання школярів. Завдяки здоров'язбережувальному вихованню учні повинні дізнатися про:

- поширені національні захворювання і фактори ризику;
- вигляд безпечного середовища;
- певні дії щодо власного здоров'я та здоров'я оточуючих;
- послуги соціального забезпечення та психологічну допомогу й усі процедури їх отримання;
- небезпеку шкідливих звичок;
- правильне харчування тощо.

Основні пункти щодо розвитку і тривалості життя, які мають розуміти школярі, викладено в загальних положеннях «Національного плану»:

- життя людини складається із народження, різних етапів фізичного росту та активності (ритм життя, сон, спокій, стрес, тощо);
- важливість фізичної активності;
- харчування повинно бути збалансованим;
- зміцнення здоров'я повинно стати пріоритетом у житті;
- соціальні стосунки, психічне здоров'я та його зміни мають величезний вплив на здоров'я людини;
- підтримка балансу тіла та розуму;
- розуміння своїх обов'язків у суспільстві;
- психологічний і соціальний розвиток, розвиток сексуальності [3].

Щодо стану здоров'я в повсякденному житті, який залежить від особистого вибору учня, у «Національному плані» зазначено, що учні мають право:

- задовольняти потреби в харчуванні, ураховуючи фізичні особливості організму (хвороби, алергічні реакції);
- отримувати інформацію й допомогу у вирішенні різних життєвих ситуацій (наркоманія, токсикоманія, алкоголізм, куріння, інфекційні захворювання, насилля, проблеми сексуального характеру);
- навчитися контролювати емоції, запобігати стресу;
- отримувати соціальний захист і бути в безпеці;
- перебувати у здоров'язбережувальному середовищі під час навчання та праці;
- отримувати медичні послуги та послуги соціального забезпечення, що гарантують права дітей та молоді [3].

Завдяки вищезазначеним принципам здоров'язбережувального виховання школярі орієнтуються:

- 1) в особливостях різних етапів життя та його тривалості;
- 2) у впливі різних типів активності на здоров'я людини;
- 3) можуть обирати більш здоровий тип харчування для себе та близьких;
- 4) розрізняють вплив того чи іншого оточення на звички, активність, рішення і здоров'я;
- 5) знають, як формувати, розвивати і зберігати власне здоров'я;
- 6) аналізують причини та наслідки проблемних ситуацій і моделюють їх розв'язання тощо [3].

Крім того, у фінській законодавчій базі існує низка національних програм, які мають на меті регулювання здоров'язбереження у країні:

- Програма охорони здоров'я «Здоров'я 2015» (Health 2015 public health programme);
- Національна програма розвитку соціального забезпечення та охорони здоров'я, програма Касте (National Development programme for Social Welfare and Health Care, the Kaste programme);
- Національний план дій щодо зменшення нерівності в охороні здоров'я на 2008–2011 роки (National action plan to reduce health inequalities 2008–2011);
- Фінський закон про соціальне забезпечення [5].

Програма охорони здоров'я «Здоров'я 2015» є одним із найкращих способів підвищення рівня здоров'я серед фінів, зменшення різких відмінностей у рівнях здоров'я населення задля його підвищення. Зниження відмінностей у сфері охорони здоров'я між групами населення є однією з ключових цілей національної програми.

Відповідно до восьми основних цілей програми «Здоров'я 2015» стан здоров'я населення має бути покращений за рахунок зменшення нерівності та підвищення добробуту найбільш незахищених груп населення. Метою є також зменшення смертності. Для цього проводилася серія семінарів із залученням декількох сотень учасників із різноманітних фахів, а потім обговорювалися питання зміцнення здоров'я впродовж життя. Вони стали основою для консультативного документа, надісланого для коментарів наприкінці 1999 року, що призвело

до прийняття принципового рішення (щодо програми «Здоров'я 2015»), підготовленого Міністерством соціальних справ та охорони здоров'я Фінляндії та прийнятим Державною Радою у 2001 році.

У програмі «Здоров'я 2015» бере участь низка суб'єктів. Серед яких можна виділити:

- муніципалітети;
- бізнес-спільноту;
- наукову спільноту;
- освітній сектор;
- громадянське суспільство [5].

У цей час установлюються як загальні, так і життєві цілі, пов'язані зі здоров'ям. Загальні цілі охорони здоров'я спрямовані на збільшення тривалості життя, зменшення нерівності та більшого задоволення системою охорони здоров'я. Основні цілі збільшення тривалості життя спрямовані на:

- дітей – поліпшення здоров'я та добробуту;
- підлітків – скорочення паління та обмежене вживання наркотиків і алкоголю;
- молодь – зниження смертності від насильства та нещасних випадків;
- працюючих дорослих – підвищення пенсійного віку за рахунок покращення функціональних можливостей;

функціональних можливостей;

– літніх людей – підтримання тенденції до зростання функціональних можливостей людей 75 років і старших [1].

Національна програма розвитку соціального забезпечення та охорони здоров'я, програма Касте ставить за мету: 1) зменшити нерівність у добробуті та здоров'ї; 2) створити клієнтоорієнтовані структури та служби соціального забезпечення й охорони здоров'я. Проте основна увага приділяється вирішенню проблем, спрямованих на сприяння фізичному, психічному та соціальному благополуччю, а також запобігання проблемам для всього населення. Програма Касте складається з шести підпрограм і законодавчих реформ та рекомендацій, пов'язаних із ними. Цілі програми Касте досягаються за рахунок співпраці місцевих органів влади і спільних муніципальних рад, різних гілок влади, громадських організацій, приватних компаній, освітніх установ, а також національних і регіональних науково-дослідних центрів [5].

Національний план дій щодо зменшення нерівності в охороні здоров'я на 2008–2011 роки був першою програмою, яка передбачала практичні рекомендації щодо зменшення соціально-економічних нерівностей у сфері охорони здоров'я. План дій вважався необхідним, оскільки нерівність зберігається, незважаючи на зусилля, вжиті за допомогою політики охорони здоров'я та соціальної політики.

План дій головним чином реалізовувався у таких трьох пріоритетних сферах:

- заходи соціальної політики (покращення безпеки доходів та освіти, зниження рівня безробіття та поганого житла);
- зміцнення передумов для здорового способу життя (заходи щодо сприяння здоровій поведінці всього населення з особливою увагою до груп знедолених, де нездорова поведінка є поширеною);
- підвищення доступності й високої якості соціальних та медичних послуг для всіх.

Фінський закон про соціальне забезпечення передбачає різноманітні проекти та посібники з різних аспектів пропаганди здорового способу життя, формування здоров'я та соціального забезпечення. За Законом, вони готуються для підтримки муніципалітетів. Національний інститут охорони здоров'я та соціального забезпечення Фінляндії розробив систему рівноправних даних Tea-Viisari (фінською), яку муніципалітети можуть використовувати для моніторингу та порівняння своєї роботи зі зміцнення здоров'я [5].

Загалом, система фінської здоров'язбережувальної політики складається з національного, регіонального та місцевого рівнів влади, сильної структури закладів освіти, професійних організацій та інституцій і підвищеної уваги до ролі засобів масової інформації та відображення здоров'я в засобах масової інформації [5].

Високого рівня здоров'я у Фінляндії вдалося досягти завдяки багатьом факторам,

зокрема:

- глобалізації широкого кола питань, пов'язаних зі зміцненням здоров'я;
- упровадженню здоров'язбережувальної освіти у школи та інші заклади освіти;
- зміни ставлення до проблем здоров'я населення;
- динаміці культурного, соціального та економічного розвитку, що прямо чи опосередковано впливає на створення можливостей (або перешкод) для здоров'я населення (наприклад, членство в ЄС, економічні коливання, швидкий розвиток інформаційного суспільства тощо).

Висновки. На основі викладеного матеріалу можна зробити висновок, що у Фінляндії до політики у сфері охорони здоров'я та здоров'язбережувального виховання ставляться дуже відповідально. Про це свідчить низка нормативно-правових актів, які регулюють питання здоров'язбереження як школярів, так і дорослого населення. До процесу здоров'язбережувального виховання молодшого покоління залучені загальнонаціональні, регіональні та місцеві органи влади, що свідчить про прогресивний розвиток здоров'язбереження у школах і країні.

Перспективи подальших розвідок. У зв'язку зі стрімким зростанням зацікавленості українського освітянського загалу фінським досвідом з метою його можливої екстраполяції, обрана тема заслуговує подальшого детального вивчення.

Список використаної літератури

1. Review of national Finnish health promotion policies and recommendations for the future. Retrieved from: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/74743/E78092.pdf. (дата звернення: 10.09.19).
2. Vanhanen, H. (2002). Review of health promotion in Finland (in the 90's). WHO Expert Committee, 10-20 March 2002, Helsinki, Finland. Nongovernmental organizations group. Thursday, on 14 March. 3 pp.
3. Health education. New national core curriculum for basic education. Retrieved from: https://www.oph.fi/download/47673_core_curricula_basic_education_4.pdf. (дата звернення: 12.05.19).
4. National core curricula for education. Retrieved from: http://oph.fi/download/177312_ordering_core_curricula_2014.pdf. (дата звернення: 12.05.19).
5. National programmes. Health and welfare inequalities. Retrieved from: <https://thl.fi/en/web/health-and-welfare-inequalities/national-programmes>. (дата звернення: 19.05.19).

NORMATIVE AND LEGAL FOUNDATIONS OF HEALTH EDUCATION OF SCHOOLCHILDREN IN FINLAND

Karpus Olha

PhD student

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

Introduction. *The article deals with the problem of human health, which is considered to be one of the priority directions of school policies. It is stressed that adoption of health laws, projects and programs has led to changes in priority areas in education and upbringing in many countries around the world. At the comprehensive schools in Finland, health education is regulated by a number of laws that are an important part of the Constitution of Finland. The article analyzes main provisions of the normative and legal base of health education, which have an important influence on the educational process.*

The purpose of the article is to analyze the normative and legal foundations of health education of students in Finnish secondary schools.

Methods: *analysis of educational literature, normative and legal documents, induction and deduction.*

Results. *The Finnish system of health promotion and health education at schools is not well researched, so it gives grounds for a detailed analysis of the laws on healthcare.*

Originality. *The scientific novelty of the research results lies in studying and presenting a complete list of Finnish laws and normative acts regulating health education.*

Conclusion. *Finland is very responsible to the issues of healthcare of the population and social issues. Thanks to this, the healthcare policy is well organized in the country, the economy and other areas are developing. A number of legal acts regulating healthcare for schoolchildren and adults evidences this. Health-saving work with younger generations involves national, regional and*

local authorities, indicating progressive development of health education at schools and in the country. Due to the rapid growth of curiosity in the Finnish experience, the issue chosen deserves further detailed study.

Key words: health education, healthy lifestyle, normative and legal foundations, schoolchildren, secondary schools, Finland.

References

1. Review of national Finnish health promotion policies and recommendations for the future. URL: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0007/74743/E78092.pdf [in English].
2. Vanhanen, H. (2002) Review of health promotion in Finland (in the 90's) WHO Expert Committee, 10–20 March. Helsinki, Finland. Nongovernmental organizations group. Thursday, on 14 March. 3 [in English].
3. Health education. New national core curriculum for basic education. URL: https://www.oph.fi/download/47673_core_curricula_basic_education_4.pdf [in English].
4. National core curricula for education. URL: http://oph.fi/download/177312_ordering_core_curricula_2014.pdf [in English].
5. National programmes. Health and welfare inequalities. URL: <https://thl.fi/en/web/health-and-welfare-inequalities/national-programmes> [in English].

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕГО ВОСПИТАНИЯ ШКОЛЬНИКОВ В ФИНЛЯНДИИ

Карпусь Ольга Сергеевна

аспирантка кафедры педагогики

Сумской государственной педагогического университета имени А. С. Макаренки

В статье рассмотрены нормативно-правовые основы здоровьесберегающего воспитания школьников Финляндии. Определено, что принятие здоровьесберегающих законов, проектов и программ привело к изменениям приоритетных направлений в образовании и воспитании во многих странах мира. В общеобразовательных школах Финляндии во время здоровьесберегающего воспитания администрация школ руководствуется перечнем законов, которые являются важной частью Конституции Финляндии. В статье осуществлен анализ основных статей нормативно-правовой базы здоровьесберегающего воспитания в финских общеобразовательных школах, которые оказывают особое влияние на образовательный процесс.

Ключевые слова: здоровьесберегающее воспитание, здоровый образ жизни, нормативно-правовые основы, школьники, общеобразовательные школы, Финляндия.

Отримано редакцією 10.06.2019 р.

УДК 377:331.5:656.61

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-2-40-124-132

СТРУКТУРНО-ЗМІСТОВІ СКЛАДНИКИ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ-МОРЯКІВ

Єжокіна Юлія Іванівна

аспірантка

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ

e-mail: julianka2008@ukr.net

ORCID: 0000-0002-3415-1064

У статті актуалізовано проблему цілеспрямованого формування правової культури майбутніх кваліфікованих робітників-моряків. Витлумачено термін «правова культура майбутніх кваліфікованих робітників-моряків» як інтегральну властивість, яка характеризує рівень розвитку особистості у сфері права, виявляється у правомірній професійній діяльності й законслухняній поведінці кваліфікованого робітника-моряка і потребує володіння правовим мінімумом у галузі трудового та гуманітарного права, національного і міжнародного законодавства з судноплавства, навичок правомірних дій та необхідних професійно-етичних якостей. На основі аналізу змісту феномену конкретизовано структуру правової культури майбутніх кваліфікованих робітників-моряків як єдність мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного, особистісно-рефлексивного та емоційно-вольового компонентів.

Ключові слова: правова культура, кваліфіковані робітники-моряки, родові поняття, видова ознака, структура, компонент.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство дедалі більше усвідомлює важливість і